

Beslutad av: Kommunfullmäktige
Datum: 2024-09-23
Reviderad:
Dokumentet gäller för: Hallsbergs kommun
Dokumentansvarig: Bibliotekschef
Ärendenummer: 24/KS/106

Biblioteksplan 2024–2027

Inriktningsmål för biblioteksverksamheten i Hallsbergs kommun

---

Plan

Anger en tydlig beskrivning om vad och när något ska göras samt vem som ansvarar för genomförandet.

HALLSBERGS
KOMMUN

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Styrdokument	3
3	Biblioteksverksamheten i Hallsbergs kommun	4
	Folkbiblioteket.....	4
	Skolbiblioteken	5
4	Fokusområden under planperioden.....	5
	4.1 Barn och unga	5
	4.2 Tillgänglighet	7
	4.3 Digital delaktighet	7
	4.4 Biblioteksrummet.....	8
	4.5 Allas inflytande.....	9
5	Genomförande och uppföljning	10

1 Inledning

Enligt bibliotekslag (2013:801) ska alla kommuner upprätta en biblioteksplan som ska gälla för kommunens samtliga biblioteksverksamheter.

Hallsbergs kommuns biblioteksplan är ett politiskt beslutat styrdokument som anger riktningen för kommunens biblioteksverksamhet och de områden som prioriteras under perioden 2024–2027.

2 Styrdokument

Hallsbergs kommuns biblioteksplan utgår från bibliotekslagen (2013:801), skollagen (2010:800), lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (2018:1197), Unescos folk- och skolbiblioteksmanifest, nationell biblioteksstrategi, Region Örebro läns biblioteksplan, Hallsbergs kommuns kulturplan 2024–2027 samt styrdokument för Hallsbergs kommun.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka enligt bibliotekslagen. Lagen slår fast att varje kommun ska ha folkbibliotek och skoleleverna ska ha tillgång till skolbibliotek. Enligt lagen ska det allmänna biblioteksväsendet:

- Verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning
- Främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt
- Ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning
- Ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska

Vidare fastslår bibliotekslagen att folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. Läsning och tillgång till litteratur ska främjas. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan, den anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan ha tillgång till skolbibliotek. Skolbiblioteket har en utpekad roll i läroplanen, där det står att rektor har ett särskilt ansvar för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Hallsbergs kommuns vision är ”Det öppna Hallsberg”. Det finns fyra kommungemensamma strategiska områden: hållbar kommun; livslångt lärande; allas inflytande samt god service.

3 Biblioteksverksamheten i Hallsbergs kommun

I Hallsbergs kommun bor ca 16 200 invånare. Kommunen är geografiskt stor till ytan, vilket ställer särskilda krav på den kommunala servicen. En decentraliserad biblioteksverksamhet kräver större resurser än en mindre utspridd.

Biblioteksverksamheten i Hallsbergs kommun består av folkbibliotek, med huvudbibliotek och två filialer samt skolbibliotek på kommunens grundskolor. I kommunen finns även två bibliotek med andra huvudmän; gymnasiebiblioteket på Alléskolan, som Sydnärkes utbildningsförbund ansvarar för och biblioteket på Kävesta folkhögskola, som Region Örebro län är huvudman för.

Folkbiblioteket

Hallsbergs folkbibliotek består av huvudbiblioteket i centrala Hallsberg samt filialbiblioteken i tätorterna Pålsboda och Hjortkvarn. Förutom i bibliotekslokalerna finns böcker deponerade på olika platser i kommunen, såsom familjecentral, vårdcentraler, förskolor och äldreboenden. För personer som på grund av rörelsehinder, långvarig sjukdom eller annan funktionsnedsättning inte kan ta sig till biblioteket erbjuds tjänsten Boken kommer. Utöver de fysiska biblioteken finns ett digitalt bibliotek med självbetjäning dygnet runt.

Biblioteket samverkar med övriga folkbibliotek i länet och ingår från och med 2024 i samarbetet Bergslagsbibblan. Samarbetet delar gemensamt biblioteksdata-system och webbplattform. Syftet med Bergslagsbibblan är att kunna ge en mer likvärdig och hållbar biblioteksservice till de deltagande kommunernas invånare. Med en gemensam webb och katalog utnyttjas resurserna mer effektivt och ett större medieutbud kan erbjudas.

Folkbiblioteket är till för alla och har ett brett uppdrag som omfattar litteratur, informationsförmedling, kultur och att vara en mötesplats. Att utan kostnad tillgängliggöra medier i olika former, att främja läsning samt att bidra till ökad digital delaktighet är grunden i verksamheten. Bibliotekets offentliga rum utgör en demokratisk mötesplats som värnar tryckfriheten och yttrandefriheten, lyfter samhällets mångfald och bidrar till det livslånga lärandet.

Media köps in utifrån personalens professionella bedömning av behov, utgivning och kvalitet. Mediebeståndet är brett och varierat. Det speglar såväl äldre som nyutkommen litteratur, tar hänsyn till samhällsutvecklingen samt medborgarnas behov och önskemål. Det erbjuds medier för personer med särskilda behov och medier på olika språk, däribland de nationella minoritetsspråken. Litteratur som biblioteket inte kan tillhandahålla lånas in från andra bibliotek i länet eller landet.

Biblioteket lånar ut media i olika former, tillhandahåller dagstidningar och tidskrifter samt ger tillgång till publika datorer och trådlöst nätverk. Det finns möjlighet att skriva ut, kopiera och skanna dokument. Verksamheten kompletteras med mindre evenemang, föreläsningar och utställningar.

Skolbiblioteken

Det finns sju grundskolor i kommunen, varav två är högstadieskolor. Skolorna är geografiskt utspridda över kommunen. Fyra av skolorna finns på mindre orter, Folkasboskolan (F-9) i Pålsboda, Fredriksbergskolan (F-6) i Vretstorp, Sköllersta skola (F-6) i Sköllersta och Östansjö skola (F-6) i Östansjö. I centrala Hallsberg finns Transtenskolan (7–9), Långängskolan (F-6) och Stocksätterskolan (F-6). På samtliga skolor finns skolbibliotek. De bemannas av personal från folkbiblioteket (för närvarande 1,5 tjänster).

Skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur.

4 Fokusområden under planperioden

4.1 Barn och unga

Alla barn och ungdomar har rätt till bibliotek. Bibliotekets insatser för barn och ungdomar ska utgå från lagen om FN:s konvention om barnets rättigheter. Barnets bästa ska komma i första rummet och principerna om alla barns rättigheter och lika värde ska prioriteras. Biblioteket har ett barnrättsombud som tillsammans med bibliotekschef säkerställer att barnkonventionen efterföljs.

Biblioteksverksamheten för barn och ungdomar är inriktad på insatser som uppmuntrar och stimulerar litteraturupplevelser, läsning och kunskapssökande. Bildningsnämnden ansvarar för både folk- och skolbibliotek i kommunen. De båda bibliotekstyperna har delvis olika uppdrag men arbetar med samma barn och ungdomar. Folkbiblioteket kan stödja skolans uppdrag inom läskunnighetsområdet genom sitt läsfrämjande arbete. En utveckling av samverkan mellan folkbibliotek och skolbibliotek gör att kommunens resurser används effektivt. De båda bibliotekstyperna kompletterar varandra och ger en helhetssyn kring att nå barn och unga.

Samtliga förskolor i kommunen ska ha del av biblioteksservice.

Folkbibliotekets verksamhet för barn och unga

Det lässtimulerande arbetet riktas både till barnen och till föräldrar och andra vuxna i barnens närhet. Folkbiblioteket ska väcka läslust och inspirera till barns fritidsläsning.

Mediebeståndet för barn och unga ska vara brett, aktuellt och tillgängligt för besökarna. Barnavdelningen ska vara utformad på välkomnande och funktionellt sätt, anpassad till barns behov. Kulturaktiviteter som vänder sig till barn och unga ska anordnas, både så att barnen ska kunna ta del av andras skapande och skapa själva.

Kontakter och samverkan med andra aktörer, till exempel förskolor och familjecentral prioriteras. Metoder för läsfrämjande arbete, både på biblioteket och andra platser, utvecklas.

Skolbibliotekets verksamhet

Skolbibliotekets verksamhet ska vara en integrerad del i skolans undervisning. Det ska finnas tillgång till bemannade skolbibliotek på samtliga grundskolor i kommunen. Lokaler ska vara ändamålsenliga och mediebeståndet uppdaterat och relevant, med kvalitet och bredd. Eleverna ska ges möjlighet till lån, både för läsning under skoltid och för fritidsläsning.

Skolbiblioteken anpassas efter elevernas behov och utformas så att de lockar till läsning. Verksamheten ska vara en del i att elever utvecklas i sin läsning, genom att stötta, inspirera och utmana. Bra skolbibliotek bidrar till att öka elevernas måluppfyllelse när det gäller språkutveckling, läsförmåga och läsförståelse. Biblioteket ska vara ett stöd för elever att lära sig hitta relevant information och värdera källor.

Enligt läroplanen har rektor ett särskilt ansvar för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Samverkan behöver ske mellan skolledare, lärare och skolbibliotekarie för att skapa planering, struktur och likvärdighet för skolbibliotekens uppdrag och funktion. Skolbiblioteket bör finnas med som en del i skolans systematiska kvalitetsarbete.

För skolbibliotekens del är det en utmaning att erbjuda alla elever likvärdig skolbiblioteksverksamhet oavsett skolans geografiska läge. Biblioteket strävar efter att utöka antalet skolbibliotekarietjänster. Det behövs fler skolbibliotekarier i förhållande till antal elever, antal pedagoger och antal skolor.

Utvecklingsmål för Hallsbergs bibliotek:

- Implementera barnkonventionen
- Bidra till skolornas möjlighet att erbjuda attraktiva skolbibliotek
- Arbeta för en utökad skolbiblioteksbemanning
- Ta fram riktlinjer för hur skolbiblioteksverksamheten följs upp

4.2 Tillgänglighet

Biblioteket är till för alla på lika villkor oavsett bakgrund. Det ska vara möjligt för alla att ta del av bibliotekets utbud samt bli likvärdigt bemött oberoende av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller ålder.

Biblioteket ska säkerställa fysisk, digital och kognitiv tillgänglighet. Den fysiska tillgängligheten innebär att biblioteket ska vara centralt beläget och att lokalerna ska vara anpassade för olika funktionsnedsättningar. Det ska vara lätt att ta sig in och röra sig runt i biblioteket. Det ska finnas tekniska hjälpmedel och anpassade medier och tjänster. Den digitala tillgängligheten handlar om att alla ska kunna ta del av bibliotekets digitala tjänster och att webbplatsen är anpassad efter användarnas behov. Kognitiv tillgänglighet handlar om att alla ska kunna förstå information och hitta i lokalen. Det ska vara lätt att ta del av bibliotekets information, både digitalt och fysiskt.

Biblioteket erbjuder anpassade medier för personer med läsnedsättning, som exempelvis lättläst, talböcker och böcker med stor stil. För barn som behöver tillgängliga medier finns Äppelhyllan. Här finns medier med teckenspråk, bliss, punktskrift och pictogram, och även taktilt material.

Hallsbergs bibliotek bedriver en uppsökande verksamhet och ger möjlighet till hemleverans för den som på grund av funktionsnedsättning inte kan komma till biblioteket.

Utvecklingsmål för Hallsbergs bibliotek:

- Inventera och utveckla tillgänglighetsaspekter inför flytten till den nyrenoverade bibliotekslokalen
- Öka samarbetet med andra verksamheter som arbetar med personer med funktionsnedsättning
- Fortsätta utveckla den uppsökande verksamheten för personer som har svårt att ta sig till biblioteket

4.3 Digital delaktighet

Ett viktigt uppdrag för biblioteket är att bidra till att öka den digitala delaktigheten i samhället. Att ha tillgång till och kunskap om digital teknik blir allt viktigare. Den som saknar tillgång och kunskap har inte samma möjligheter att ta del av och vara med och påverka dagens samhälle. För att överbrygga det digitala utanförskapet behöver biblioteket erbjuda digitalt stöd och vägledning. Digitala verktyg som publika datorer, trådlöst nätverk och skrivare ska finnas på biblioteket.

En samordning mellan biblioteket och andra aktörer i kommunen behövs för att öka den digitala kunskapen hos medborgarna. Satsningar riktade mot särskilda målgrupper såsom personer med andra språk än svenska, personer med funktionsnedsättning och äldre ska göras. Skolbiblioteken ska fortsätta arbeta med att öka kunskapen om källkritik och nätetik.

Utvecklingsmål för Hallsbergs bibliotek:

- Kartlägga behovet av digitalt stöd och tydliggöra vilken form av stöd som biblioteket ska erbjuda
- Samverka med andra aktörer i kommunen och civilsamhället för att säkerställa att medborgarna får det stöd de behöver
- Anordna riktade satsningar för att öka den digitala kunskapen hos prioriterade målgrupper

4.4 Biblioteksrummet

Folkbiblioteken är offentliga rum som alla har tillgång till. Biblioteket ska vara en trygg och tillgänglig mötesplats för alla. Eftersom det finns många olika behov behöver biblioteket kunna erbjuda varierade miljöer. Det ska finnas både lugna utrymmen och platser för samtal och aktiviteter.

Biblioteket är i hög grad en del av det livslånga lärandet. Det används av studerande på olika nivåer, från förskola till högre studier. Biblioteket ska stimulera och stödja ett livslångt lärande och underlätta för kommunens invånare att nå en högre utbildning. Tillgång till studieplatser där studerande kan finna studiero måste kunna erbjudas.

Biblioteket ska också vara en plats där människor kan mötas och dela upplevelser. I bibliotekets lokaler ska det anordnas aktiviteter, evenemang och kulturupplevelser för barn, ungdomar och vuxna. För att främja kulturella initiativ ska biblioteket arbeta för att utöka samarbeten med andra verksamheter, både inom kommunen och med civilsamhället, såsom föreningar och studieförbund.

Biblioteket är utsett till en av Hallsbergs kommuns trygghetspunkter som vid kris och höjd beredskap ska fungera som en mötesplats dit människor kan vända sig. Det är viktigt att biblioteket har beredskap för att vid krissituationer kunna stå stadigt och fungera som en trygg och trovärdig plats. Bibliotekspersonalen behöver kunna snabbt anpassa och förändra arbetssätt vid krissituationer.

Under 2024–2027 görs en omfattande renovering av bibliotekets lokaler. Bibliotekets personal behöver under planperioden prioritera arbetet med det nya biblioteket.

Utvecklingsmål för Hallsbergs bibliotek:

- Erbjuda ett attraktivt och varierat programutbud som stärker demokratin och stimulerar till engagemang och kunskapsinhämtning
- Förbereda bibliotekslokal och personal för bibliotekets roll som trygghetspunkt vid kriser
- Arbeta med att utveckla och modernisera biblioteket så att det i den nyrenoverade lokalen finns utrymme för besökarnas olika behov

4.5 Allas inflytande

Medborgarnas behov ska ställas i centrum och verksamheten ska anpassas efter samhällsutvecklingen. Biblioteket ska uppmuntra till delaktighet och medskapande i verksamheten, bland annat genom att ta till vara olika förslag och genom att undersöka användarnas behov.

Biblioteket ska vara öppet för olika typer av samarbeten och samverkan på lokal nivå. Det kan vara både med andra verksamheter inom kommunen och med externa aktörer inom civilsamhället. Samarbeten kan också handla om att biblioteket är delaktigt i aktiviteter utanför de egna lokalerna.

Nya samarbeten behöver sökas för att kartlägga behov hos bibliotekens prioriterade grupper och för att nå ut med information om verksamheten. En målgrupp som inte nämns i bibliotekslagen är de äldre, som är en viktig grupp att utveckla verksamheten för och se vilka samverkansmöjligheter som kan finnas.

Biblioteket ska arbeta för att finna nya sätt för den uppsökande biblioteksverksamheten, med målet att nå ut till fler människor samt att arbeta med att göra biblioteket och dess tjänster synliga och kända via olika kanaler.

Utvecklingsmål för Hallsbergs bibliotek:

- Stärka befintliga samarbeten och påbörja nya med andra lokala aktörer
- Öppna upp för medborgarnas möjligheter att vara delaktiga och medskapande i verksamheten

5 Genomförande och uppföljning

Biblioteket ska årligen utarbeta verksamhetsplaner för folk- respektive skolbibliotek med utgångspunkt från biblioteksplanen. Uppföljning sker i den årliga verksamhetsberättelsen, som redovisas till bildningsnämnden.

Utvärdering och revidering av biblioteksplanen sker under år 2027.